

An Den gans Ster yn y dhwlagas...

MC
MAYES CREATIVE

JOHN COUCH ADAMS
ha DISKUDHANS AN
PLANET NEVYON

John Couch Adams a veu genys 5es mis Metheven 1819 dhe Loskos, Lanneyst, ogas Lannstevan yn Kernow.

Y das, Thomas, o pur vewek y'n eglos Wesliek yn Treger. Ha menowgh John a wre kana salmow ha hymnys y'n dre an teylu.

Yth esa y gynsa skol y'n dreveglas Lanneyst, gans Mrs Anne Dawe.

John o maw karadow, hag y hwre Mrs Dawe y gara.

An viag dhe skol o a-dro dhe vildir ha hanter a-dreus Goon Lanneyst. Yn fenowgh tas John a wre y dhegi rann an fordh war aga merghik.

Diwettha, John eth gans y dhew vroder dhe skol moy govynnus yn Lanneyst restrys gans Mr Sleep. Ev a omlowenhas studhya, hag oberi yn kales orth skol ha tre, mos ha bos kreftys gans awgrym hag aljebra.

Lowen ha heb bern o an dydhyow ma, hogen o pan wrug Mr Sleep aga havos ow neuvya yn le bos y'ga dyskansow.

John o bryntin gans y oberskol, ow tenna y dhykadoryon gans y greft natur hag omdhalgh tevys dh'y studhyans.

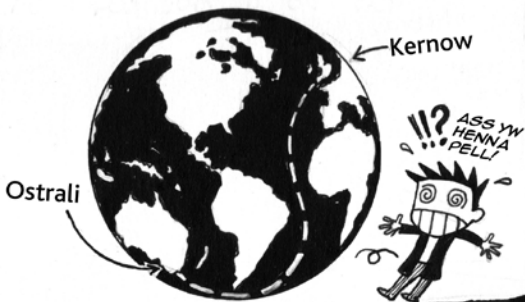
Dhe'n oos 12, ev a omjunyas an kolji dhe Devonport, ow kortos avel triger gans teylu, Revrond John Couch Grylls.

Yn y dermyn rydh, John a wrug mappys byghan a'n ster...

Ev o arvethys avel dysker dhe vebyon Mr Foot, a Lanngenhorn. Yth esa an teylu Foot ow movya dhe Ostrali hag y fynnsions i orth John mos gansa.

Mes y gerens a vynnas orto gul y wella dre studhya orth an gwella y'n pow - Cambridge (Kargront). John a assentyas ha wosa chevisya arghans rag gul apposyans. Ev a sewenas fest yn ta ha gwaynya skolygieth dhe St Johns College (Kolji Sen Jowan) mayth entras ev yn 1839.

Wosa John dhe gemeres
y dhegre, y tehuelas ev
dhe'n movyans koynt
a'n planet Uranus...

Yn 1820-21, Alexis Bouvard re assaysa
gul mosen gewar a'n movyansow ma,
mes ow komparya gans assayansow
kyns y tiskwedh, heb dout, chanjyow
yn tyller Uranus dyworth y resega
dhargenys...

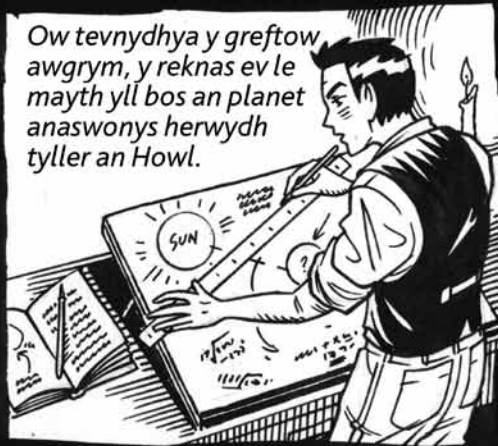
Godhvedhys o y hylli bos
movyans an planetow tennys
gans planetow erel...

...esa planet kevrin pella ages
Uranus a ylli y denna mes a
resega rewlys?

John o sur yn y gever, hag y
tallathas y brevi!

Ow tevnudhya y greftow
awgrym, y rekнас ev le
mayth yll bos an planet
anaswonys herwydh
tyller an Howl.

Mis Gwynngala 1845, ev a gemeras
y ober dhe Broffessour Challis orth
Kargront, ena yn Mis Hedra yth eth
dhe weles an Steronydh Riel, Mr Airy,
orth Greenwich. Yth esa Mr Airy ow
tybri, ytho yn le goderri, y hwrug
John gasa y baperyow gans gwas.

A-varr yn mis Du, y skrifas Airy gans nebes goynnnow a-dro dhe amontyansow John.

Kettermyn, y hwrug Lewydh an Mirji Paris, Urbain Le Verrier, dalleth hwithra movyans Uranus...

Kales o rag Adams kesskrifa, hag yth o lettys keskrifans yntra ev hag Airy.

Yn Pow Frynk, yth esa Le Verrier owth oberi yn uskis - y skrifas ev dhe Airy gans diskudhansow y honan. Wosa Airy dhe gesskrifa dhodho yn unn worthybi a-dro dhe vemoir dyllys gans Le Verrier yn 'Comptes Rendus', seyth mis wosa Adams dhe dhylllo y dhiskudhyansow ev.

Mis Gortheren 1846, Airy a skrifas dhe Brofessour Challis orth Kargront yn unn wovyn dhodho dhe wul hwilas an planet kevrin orth tyller leverys, selys war amontyans Adams ha Le Verrier. Ev a brofyas danvon gwereser rag uskishe taklow. Challis a'n skonyas - mes dallathys o an res kavos an planet!

Le Verrier a dherivas yn poblek y dhargan rag tyller an planet 31sa mis Est - dew dhydh diwettha y postyas Adams y dhargan y honan ev dhe'n Mirji orth Greenwich...

An Frank a dhonvonas lyther dhe Johanne Galle orth Mirji Berlin mis Gwynngala 18ves. Devedhys veu pypm dydh diwettha, ha'n kethsam gorthugher kevys o an planet gans Galle ha Heinrich D'Arrest, owth usya an Dasfreythyer Fraunhofer Berlin.

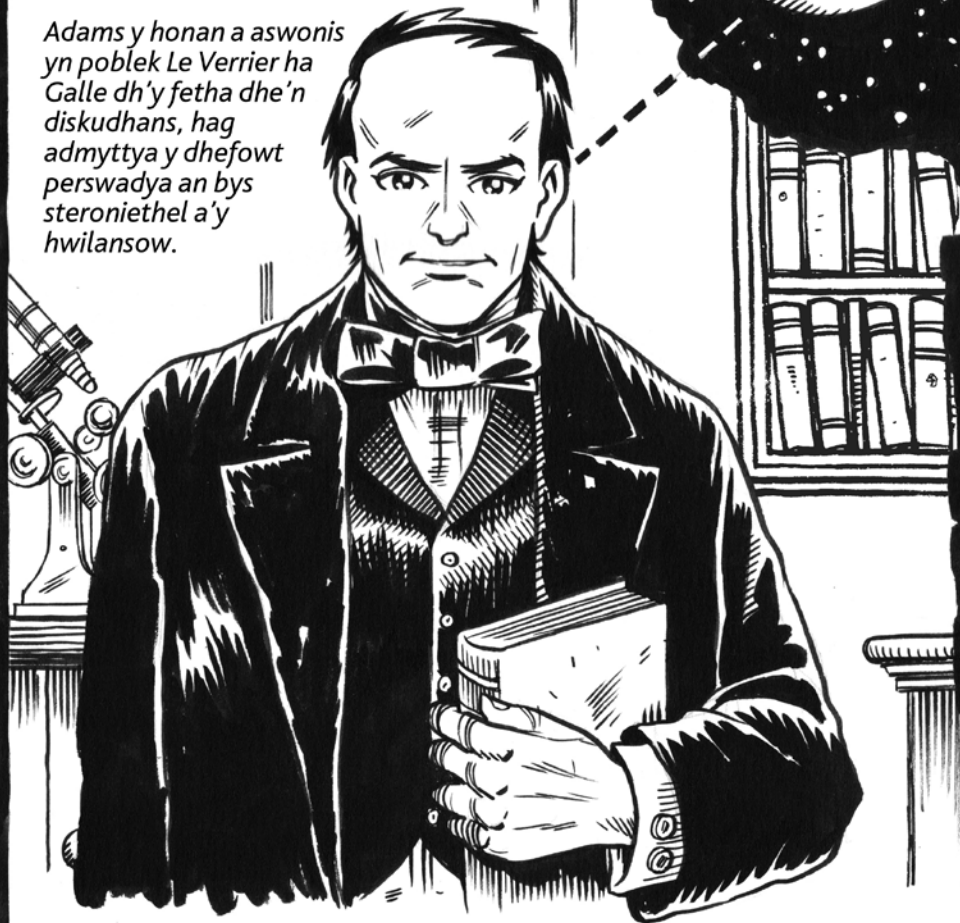
Le Verrier re waynyas an res kavos an planet nowydh, o henwys NEVYON. (Neptune)

Mes nag o diwedd an dra. Wosa an diskudhans derivys yn Paris mis Gwynngala 23sa, dell hevel an planet o gwelys seulabrys yn mis Est, heb Challis y wodhvos drefen bos y vappow ster mes-a-dhydh!

Despit nebes dadhel yntra Pow Frynk ha Breten, yth o aswonys a-dro bos Kestiskudhans, ha'n keth bri ros dhe'n dhew steronydh.

Adams y honan a aswonis yn poblek Le Verrier ha Galle dh'y fetha dhe'n diskudhans, hag admyttya y dhefowt perswadya an bys steroniethel a'y hwilansow.

John a besyas kavos resegva hir ha gans bri yn Godhonieth hag Awgrym. Etholys o ev diwweyth Lewydh Kowethas Riel Steroniethel, yn 1851 ha 1874. Ev a verwis 21sa mis Genver 1892 ha ynkleudhys yn Kargront.

John Couch Adams a ros kemynnro
kowlwrians marthys da gans steronieth, y'ga
mysk mappya resegva dhifinityf an bonni
Leonid a veteoryow.

Y vewnans yw kovhes gans plasennow
kov yn Abatti Westminster ha
Penneglos Truru, ha'n kylgh pella Nevyon ha
planetik yw henwys yn y hanow,
hag ynwedh kowdol war an Loor!

Fondyans poblek a veu drehevys yn y enor
gans Passmore Edwards yn Lannstevan.

*An maw yowynk dyworth Lanneyst
neb a garas mires orth ebron nos,
yn hwir a devis bos den gans
ster yn y dhewlagas!*

gans KEITH SPARROW
copyright 2015

Treylys gans Pol Hodge & Steve Harris

Pella redyans; 'Voyager in Time and Space' gans H.M.Harrison
(Book Guild Ltd)

Gans gras dhe Ollie Oakenshield ha Paul Drayton.

ARTWORK BY KEITH SPARROW
WWW.KASPAR.CO.UK

Supported using public funding by
**ARTS COUNCIL
ENGLAND**

